

62016CJ0074

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

27. června 2017 (*1)

„Řízení o předběžné otázce — Státní podpory — Článek 107 odst. 1 SFEU — Pojem ‚státní podpora‘ — Pojmy ‚podnik‘ a ‚hospodářská činnost‘ — Další podmínky pro použití čl. 107 odst. 1 SFEU — Článek 108 odst. 1 a 3 SFEU — Pojmy ‚existující podpory‘ a ‚nové podpory‘ — Smlouva ze dne 3. ledna 1979 uzavřená mezi Španělským královstvím a Svatým stolcem — Daň ze staveb, zařízení a stavebních prací — Osvobození od daně ve prospěch nemovitostí katolické církve“

Ve věci C-74/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Juzgado de lo Contencioso-Administrativo no 4 de Madrid (provinciální správní soud č. 4 v Madridu, Španělsko) ze dne 26. ledna 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 10. února 2016, v řízení

Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania

proti

Ayuntamiento de Getafe,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Tizzano, místopředseda, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, E. Juhász, M. Berger, A. Prechal, M. Vilaras a E. Regan, předsedové senátu, A. Rosas, A. Arabadžev (zpravodaj), M. Safjan, D. Šváby a E. Jarašičas, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. ledna 2017,

s ohledem na vyjádření předložená:

—

za Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania M. Muñoz Pérezem a A. Fanjul Guerricaechevarriou, abogados,

—

za Ayuntamiento de Getafe L. López Díez, abogada,

—

za španělskou vládu M. A. Sampol Pucurullem a A. Rubio Gonzálezem, jako zmocněnci,

—
za Evropskou komisi M. G. Luengem, jakož i P. Nemečkovou a F. Tomat, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 16. února 2017,
vydává tento

Rozsudek

1

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 107 odst. 1 SFEU.

2

Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (Comunidad de Casa de Escuelas Pías de Getafe, PP. Escolapios) [kongregace dobročinných škol v provincii Betania (společenství domů dobročinných škol v Getafe, bratři piaristé), dále jen „kongregace“] a ayuntamiento de Getafe (obec Getafe, Španělsko, dále jen la „obec“) ve věci zamítnutí poslední jmenovanou obcí žádosti kongregace o vrácení částky, kterou uhradila jako daň ze staveb, zařízení a stavebních prací (dále jen „ICIO“).

Právní rámec

Mezinárodní právo

3

Článek IV smlouvy mezi Španělským státem a Svatým stolcem o hospodářských záležitostech ze dne 3. ledna 1979 (dále jen „smlouva ze dne 3. ledna 1979“) stanoví:

„1. Na Svatý stolec, biskupskou konferenci, diecéze, farnosti a další územní obvody, kongregace a náboženské řády a instituty zasvěceného života, jejich provincie a domy se ze zákona vztahují tyto výjimky:

[...]

B)

plné a trvalé osvobození od reálné daně nebo daně z výnosů, jakož i od daně z příjmu a majetkové daně.

Toto osvobození od daně se nevztahuje na příjmy z hospodářské činnosti a provozování majetku církve, bylo-li toto provozování přenecháno třetí osobě, ani na kapitálové výnosy a příjmy, které podléhají srážce u zdroje z důvodu daně z příjmu.

[...]“

4

Článek VI této smlouvy stanoví:

„Svatý stolec a španělská vláda se zavazují řešit nejednoznačnosti a obtíže, které by mohly

vzniknout při výkladu a aplikaci článků této smlouvy ve vzájemné shodě a s přihlédnutím k zásadám, které jsou v ní obsaženy.“

Španělské právo

5

ICIO je obecní daní, která byla zavedena Ley 39/1988 reguladora de las Haciendas Locales (zákon 39/1988 o místních rozpočtech) ze dne 28. prosince 1988 (BOE č. 313, ze dne 30. prosince 1988, s. 36636). V době rozhodné z hlediska skutkových okolností sporu v původním řízení bylo ICIO upraveno články 100 až 103 Real Decreto Legislativo 2/2004, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Reguladora de las Haciendas Locales (královské legislativní nařízení 2/2004, kterým se schvaluje přepracované znění zákona o místních rozpočtech) ze dne 5. března 2004 (BOE č. 59, ze dne 9. března 2004, s. 10284, dále jen „přepracované znění zákona o místních rozpočtech“).

6

Článek 100 odst. 1 přepracovaného znění zákona o místních rozpočtech stanoví:

„[ICIO] je nepřímou daní, u níž představuje zdanitelné plnění provedení, na území obce, jakékoli stavby, zařízení nebo jakýchkoli stavebních prací, pro něž je nezbytné získat stavební povolení, bez ohledu na to, zda bylo či nebylo získáno, nebo předložit estetné prohlášení nebo předchozí ohlášení, pokud je k vydání povolení nebo provádění dohledu příslušná obec, která ukládá daň.“

7

Článek 101 odst. 1 tohoto znění uvádí:

„Plátcí této daně jsou fyzické osoby, právnické osoby nebo subjekty [...] které jsou stavebníky, pokud jde o stavbu, zařízení nebo stavební práce, bez ohledu na to, zda jsou či nejsou vlastníky nemovitosti, na které jsou práce realizovány.

Pro účely předcházejícího pododstavce se stavebníkem, pokud jde o stavbu, zařízení nebo stavební práce, rozumí ten, kdo hradí poplatky nebo náklady na realizaci.“

8

Španělské ministerstvo financí Orden por la que se aclara la inclusión del Impuesto sobre Construcciones, Instalaciones y Obras en la letra B) del apartado I del artículo IV del Acuerdo entre el Estado Español y la Santa Sede sobre Asuntos Económicos, de 3 de enero de 1979 (výnos, kterým se objasňuje zahrnutí daně ze staveb, zařízení a stavebních prací pod čl. IV odst. 1 písm. B smlouvy mezi Španělským státem a Svatým stolcem o hospodářských záležitostech ze dne 3. ledna 1979) ze dne 5. března 2001 (BOE č. 144, ze dne 16. března 2001, s. 21427, dále jen „výnos ze dne 5. března 2001“) v prvním bodě normativního textu tohoto výnosu upřesnilo, že ICIO „spadá do reálných daní nebo daní z výnosů ve smyslu čl. IV odst. 1 písm. B) smlouvy ze dne 3. ledna 1979“ a v druhém bodě tohoto normativního textu, že „na Svatý stolec, biskupskou konferenci, diecéze, farnosti a další územní obvody, kongregace a náboženské řády a instituty zasvěceného života, jejich provincie a domy se vztahuje plné a trvalé osvobození od [ICIO]“.

9

Jak upřesňuje předkládající soud, tento výnos přiznal ve prospěch katolické církve plné osvobození od ICIO ve vztahu k nemovitostem v jejím držení bez ohledu na povahu činností, ke

kterým jsou určeny.

10

Orden EHA/2814/2009 por la que se modifica la Orden de 5 de junio de 2001, por la que se aclara la inclusión del Impuesto sobre Construcciones, Instalaciones y Obras en la letra B) del apartado 1 del artículo IV del Acuerdo entre el Estado Español y la Santa Sede sobre asuntos económicos, de 3 de enero de 1979 (výnos EHA/2814/2009, kterým se mění výnos ze dne 5. března 2001, kterým se objasňuje zahrnutí daně ze staveb, zařízení a stavebních prací pod pí. IV odst. 1 písm. B smlouvy mezi Španělským státem a Svatým stolcem o hospodářských záležitostech ze dne 3. ledna 1979) ze dne 15. října 2009 (BOE č. 254, ze dne 21. října 2009, s. 88046, dále jen „výnos ze dne 15. října 2009“) nahradil druhý bod normativního textu výnosu ze dne 5. března 2001 následujícím zněním:

„Na Svatý stolec, biskupskou konferenci, diecéze, farnosti a další územní obvody, kongregace a náboženské řády a instituty zasvěceného života, jejich provincie a domy se vztahuje plné a trvalé osvobození od [ICIO] pro všechny nemovitosti, které jsou osvobozeny od územní mýtné daně (v souvislosti daně z nemovitostí).“

11

Jak vyplývá z poznatků poskytnutých předkládajícím soudem, z této změny vyplývá, že na katolickou církev se vztahuje osvobození od ICIO uplatňující se pouze na nemovitosti určené výhradně k náboženským účelům.

12

Předkládající soud upřesňuje, že výnos ze dne 15. října 2009 byl zrušen rozsudkem senátu pro správní věci Audiencia Nacional (Vrchní soud s celostátní působností, Španělsko) ze dne 9. prosince 2013 a že toto zrušení bylo potvrzeno rozsudkem senátu pro správní věci Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) ze dne 19. listopadu 2014 zejména z důvodu, že tento výnos omezil rozsah osvobození stanovený v pí. IV odst. 1 písm. B) smlouvy ze dne 3. ledna 1979.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

13

Kongregace je zapsána v rejstříku náboženských subjektů u španělského ministerstva spravedlnosti a vztahuje se na ni smlouva ze dne 3. ledna 1979. Kongregace je vlastníkem souboru budov v obci Getafe, v nichž se nachází škola „La Inmaculada“, kterou spravuje.

14

Dne 4. března 2011 kongregace požádala o povolení pro úpravu a rozšíření budovy, v níž se nachází posluchárna uvedené školy určená zejména ke konání zasedání, kurzů a přednášek, aby měla kapacitu 450 míst k sezení. Uvedené povolení bylo uděleno dne 28. dubna 2011, přičemž kongregace uhradila ICIO ve výši 23730,41 eura.

15

Posléze kongregace podala žádost o vrácení této částky, jelikož měla za to, že je osvobozena od úhrady této daně na základě výnosu ze dne 5. března 2001, který provádí pí. IV odst. 1 písm. B) smlouvy ze dne 3. ledna 1979.

16

Tato žádost byla zamítnuta rozhodnutím Órgano de Gestión Tributaria (dařový úřad) obce ze dne 6. listopadu 2013, který konstatoval, že se uvedené osvobození nepoužije vzhledem k tomu, že o něj bylo požádáno pro řinnost, která nesouvisí s náboženskými cíli katolické církve.

17

Kongregace zpochybňuje toto rozhodnutí, které bylo potvrzeno v odvolacím řízení, v rámci žaloby podané u předkládajícího soudu, přičemž tvrdí, že částka uhrazená z titulu ICIO nebyla dlužná, jelikož čl. IV odst. 1 písm. B) smlouvy ze dne 3. ledna 1979 musí být vykládán tak, že ji od této daně osvobozuje bez ohledu na určení nemovitosti představující základ uvedené daně.

18

Obec namítá, že podle výnosu ze dne 15. října 2009 se osvobození od ICIO vztahuje pouze na nemovitosti, které jsou osvobozeny od daně z nemovitostí z důvodu určení k náboženským účelům katolické církve a v případě neexistence takového omezení by takové osvobození mohlo být vzhledem k rozsahu, v jakém tato církev vykonává hospodářské řinnosti (správa škol, nemocnic, atd.), neslučitelné s ustanoveními unijního práva v oblasti státních podpor.

19

Předkládající soud podotýká, že i když otázka slučitelnosti osvobození od ICIO, které se vztahuje na katolickou církev, s unijním právem nebyla nikdy vznesena u španělských soudů, byla předložena Evropské komisi, která k ní však nezaujala konečné stanovisko. Tento soud v tomto ohledu upřesňuje, že uvedené osvobození se na rozdíl od konstatování tohoto orgánu neomezuje na zařízení, stavby a stavební práce, které patří katolické církvi a jsou určeny výhradně k náboženským účelům.

20

Předkládající soud, který odkazuje rovněž na body 19 až 23 rozsudku ze dne 9. října 2014, Ministerio de Defensa a Navantia (C-522/13, EU:C:2014:2262), si klade otázku, zda osvobození od ICIO, které se vztahuje na katolickou církev, i když určení nemovitosti dotčené tímto opatřením spadá do výkonu její hospodářské řinnosti, může představovat státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

21

Za těchto okolností se Juzgado de lo Contencioso-Administrativo no 4 de Madrid (provinciální správní soud č. 4 v Madridu, Španělsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je osvobození katolické církve od [ICIO] v souvislosti se stavbami, zařízeními a stavebními pracemi prováděnými na nemovitostech určených k výkonu hospodářských řinností, které nemají výhradně náboženský účel, v rozporu s čl. 107 odst. 1 SFEU?“

K předběžné otázce

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

22

Španělská vláda zpochybňuje přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Podle této vlády je předběžná otázka hypotetická v rozsahu, v němž – a? nevykazuje vztah k realitě nebo předmětu sporu v povodním řízení – směřuje k získání všeobecného poradního stanoviska k osvobození od ICIO, které se vztahuje na katolickou církev, s ohledem na režim státních podpor.

23

Kromě toho má žádost o rozhodnutí o předběžné otázce závažné nedostatky v popisu skutkového a právního stavu nezbytného k tomu, aby Soudní dvůr mohl poskytnout užitečnou odpověď na položenou otázku. Předkládací rozhodnutí neobsahuje žádný popis činnosti prováděné kongregací, zejména v rámci nemovitosti, na kterou se vztahuje osvobození od daně dotčené v povodním řízení, ani její struktury a její hospodářské organizace. Předkládající soud mimoto neuvedl přesné důvody, které ho vedly k závěru o nezbytnosti položení předběžné otázky.

24

V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU v?cí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti v?ci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Proto, týkají-li se položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Vervloet a další, C-76/15, EU:C:2016:975, bod 56 a citovaná judikatura).

25

Z toho vyplývá, že k otázkám týkajícím se unijního práva se váže domněnka relevance. Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v povodním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Vervloet a další, C-76/15, EU:C:2016:975, bod 57).

26

V posledně uvedeném ohledu je třeba připomenout, že nutnost dospět k takovému výkladu unijního práva, který bude vnitrostátnímu soudu užitečný, vyžaduje, aby uvedený soud vymezil skutkový a právní rámec, do něhož jsou otázky, které pokládá, zasazeny nebo alespoň vysvětlil skutkové okolnosti, na nichž jsou uvedené otázky založeny. Tyto požadavky platí především v oblasti hospodářské soutěže, jež se vyznačuje komplexními skutkovými a právními situacemi (rozsudek ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 20).

27

Podle judikatury Soudního dvora je rovněž důležité, aby vnitrostátní soud uvedl přesné důvody, které ho vedly k tomu, aby si kladl otázky ohledně výkladu unijního práva, a usoudil, že je nezbytné položit Soudnímu dvoru předběžné otázky (rozsudek ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 21).

28

V projednávaném případě z předkládacího rozhodnutí zaprvé vyplývá, že předkládajícímu soudu byla předložena zejména otázka, zda článek 107 SFEU brání tomu, aby se na kongregaci mohlo na základě výnosu ze dne 5. června 2001, který provádí čl. IV odst. 1 písm. B) smlouvy ze dne 3. ledna 1979, vztahovat osvobození od daně dotčené v povodním řízení.

29

Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že předkládající soud má za to, že pro účely rozhodnutí o žalobě, která mu byla předložena, musí ověřit soulad takového osvobození s článkem 107 SFEU, přičemž pochybnosti, které má v tomto ohledu, jasně vyplývají z uvedeného rozhodnutí.

30

Za těchto podmínek nic nenasvědčuje tomu, že se výklad unijního práva žádaný předkládajícím soudem týká hypotetického problému nebo nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v povodním řízení.

31

Dále, jak uvedla generální advokátka v bodě 25 svého stanoviska, předkládací rozhodnutí uvádí relevantní ustanovení smlouvy ze dne 3. ledna 1979, španělského daňového práva, jakož i správní praxi a vnitrostátní judikaturu, jež s nimi souvisí, přičemž španělská vláda ostatně neuvedla žádnou skutečnost, která by byla užitečná pro pochopení věci a kterou by předkládající soud opomněl uvést.

32

Pokud jde konečně o popis skutkového rámce, předkládací rozhodnutí obsahuje dostatečné údaje pro pochopení jak předběžné otázky, tak jejího rozsahu.

33

Je tedy třeba učit závěr, že předkládací rozhodnutí obsahuje skutkové a právní okolnosti, které Soudnímu dvoru umožňují poskytnout užitečnou odpověď. Toto rozhodnutí ostatně umožnilo zúčastněným uvedeným v čl. 23 druhém pododstavci statutu Soudního dvora Evropské unie předložit vyjádření v souladu s tímto ustanovením.

34

Z toho vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K věci samé

35

Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda takové osvobození od daně, jako je osvobození dotčené v povodním řízení, které se vztahuje na kongregaci katolické církve, pro účely stavebních prací prováděných na nemovitosti určené k výkonu činností, které nemají čistě náboženský účel, může spadat pod zákaz stanovený v čl. 107 odst. 1 SFEU.

36

Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně reformulovat otázky, které jsou mu položeny. Okolnost, že vnitrostátní soud formuloval podobnou otázku po formální stránce tak, že odkázal na určitá ustanovení unijního práva, nebrání tomu, aby Soudní dvůr tomuto soudu poskytl všechny prvky výkladu, které mohou být pro rozsouzení věci, jež mu byla předložena, užitečné, ať již na něm poslední uvedený ve svých otázkách odkázal či nikoli. V tomto ohledu přísluší Soudnímu dvoru, aby ze všech poznatků předložených vnitrostátním soudem, zejména z odvodnění předkládacího rozhodnutí, vytěžil ty prvky unijního práva, které je s přihlédnutím k předmetu sporu třeba vyložit (rozsudek ze dne 15. října 2015, Biovet, C-306/14, EU:C:2015:689, bod 17 a citovaná judikatura).

37

S ohledem zejména na vyjádření, která předložily Španělské království a Komise, je v projednávaném případě za účelem poskytnutí předkládajícímu soudu takových užitečných prvků výkladu třeba odpovědět na položenou otázku nejen s ohledem na čl. 107 odst. 1 SFEU, nýbrž i čl. 108 odst. 1 a 3 SFEU.

K pojmu „státní podpora“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU

38

Podle ustálené judikatury Soudního dvora je pro kvalifikaci jako „státní podpora“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU vyžadováno, aby byly splněny všechny podmínky stanovené tímto ustanovením. Zaprvé se tedy musí jednat o státní zásah nebo zásah ze státních prostředků. Zadruhé tento zásah musí být způsobilý ovlivnit obchod mezi členskými státy. Zatřetí musí selektivně zvýhodňovat příslušného příjemce. Začtvrté musí nebo může narušovat hospodářskou soutěž (rozsudky ze dne 21. prosince 2016, Komise v. Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, bod 40, jakož i ze dne 21. prosince 2016, Komise v. World Duty Free Group SA a další, C-20/15 P a C-21/15 P, EU:C:2016:981, bod 53).

39

Kromě toho unijní právo v oblasti hospodářské soutěže, a zejména zákaz stanovený v čl. 107 odst. 1 SFEU se týkáji činností podniků (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 23. března 2006, Enirisorse, C-237/04, EU:C:2006:197, body 27 a 28, jakož i ze dne 5. března 2015, Komise a další v. Versalis a další, C-93/13 P a C-123/13 P, EU:C:2015:150, bod 88).

40

Z toho vyplývá, že v projednávaném případě je třeba zaprvé zkoumat, zda kongregaci lze kvalifikovat jako „podnik“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, zadruhé, zda osvobození od daně dotčené v předvodním řízení kongregaci selektivně hospodářsky zvýhodňuje, zatřetí, zda toto opatření představuje zásah španělského státu nebo z prostředků tohoto členského státu, a konečně začtvrté, zda je uvedené osvobození způsobilé ovlivnit obchod mezi členskými státy a narušuje nebo může narušovat hospodářskou soutěž na vnitřním trhu.

K pojmem „podnik“ a „hospodářská činnost“

41

Podle ustálené judikatury Soudního dvora zahrnuje pojem „podnik“ v kontextu unijního práva v oblasti hospodářské soutěže jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení tohoto subjektu a způsobu jeho financování (rozsudek ze dne 10. ledna 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a další, C-222/04, EU:C:2006:8, bod 107).

42

Z toho vyplývá, že veřejná nebo soukromá povaha subjektu vykonávajícího dotčenou činnost nemůže mít vliv na otázku, zda tento subjekt má či nemá postavení „podniku“.

43

Kromě toho, může-li být dotčená činnost kvalifikována jako „hospodářská“, okolnost, že je vykonávána náboženským společenstvím, nebrání použití pravidel Smlouvy, včetně těch, které upravují právo hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. října 1988, Steymann, 196/87, EU:C:1988:475, body 9 a 14).

44

K určení, zda jsou dotčené činnosti činnostmi „podniku“ ve smyslu unijního práva v oblasti hospodářské soutěže, je třeba zjistit, jaká je povaha těchto činností, přičemž kvalifikace jako „hospodářská činnost“ musí být zkoumána pro každou jednotlivou činnost vykonávanou tím samým subjektem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. října 2002, Aéroports de Paris v. Komise, C-82/01 P, EU:C:2002:617, bod 75, a ze dne 1. března 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, bod 25).

45

Hospodářskou činností je jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu (rozsudek ze dne 10. ledna 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a další, C-222/04, EU:C:2006:8, bod 108).

46

Okolnost, že nabídka zboží či služeb není uskutečňována za účelem dosažení zisku, nebrání tomu, aby subjekt, který tyto činnosti na trhu provádí, byl považován za podnik, jestliže se tato nabídka nachází v soutěžním vztahu s nabídkou jiných subjektů sledujících cíl dosahování zisku (rozsudek ze dne 1. března 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, bod 27).

47

Službami, které mohou být kvalifikovány jako „hospodářské činnosti“, jsou plnění poskytovaná zpravidla za úplaty. Základní charakteristika úplaty spočívá ve skutečnosti, že úplata představuje hospodářské protiplnění za dotčené plnění (obdobně viz rozsudek ze dne 11. září 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, body 37 a 38, jakož i citovaná judikatura).

48

Za těchto podmínek je třeba uvažovat, že kurzy pořádané vzdělávacími institucemi financovanými z podstatné části ze soukromých prostředků, které nepocházejí od samotného poskytovatele služeb, představují služby, jelikož tyto instituce sledují cíl, který spočívá v nabízení služeb za úplatu (obdobně viz rozsudky ze dne 11. září 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, bod 40, jakož i ze dne 11. září 2007, Komise v. Německo, C-318/05,

EU:C:2007:495, bod 69).

49

Není nutné, aby toto soukromé financování bylo zajišťováno hlavně žáky nebo jejich rodiči, jelikož hospodářská povaha činnosti nezávisí na skutečnosti, že služba je placena těmi, kteří z ní mají prospěch (obdobně viz rozsudky ze dne 11. září 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, bod 41, jakož i ze dne 11. září 2007, Komise v. Německo, C-318/05, EU:C:2007:495, bod 70).

50

To samé však neplatí v případě kurzů pořádaných určitými institucemi, které jsou součástí veřejného vzdělávacího systému a jsou zcela nebo hlavně financovány z veřejných prostředků. Tím, že stát zavede a udržuje takový veřejný vzdělávací systém financovaný zpravidla z veřejného rozpočtu, a nikoliv žáky nebo jejich rodiči, se totiž nehodlá vnovat výkonu činnosti za úplatu, nýbrž plní vůči obyvatelstvu své poslání v oblasti sociální, kulturní a vzdělávací (obdobně viz rozsudky ze dne 11. září 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, bod 39, jakož i ze dne 11. září 2007, Komise v. Německo, C-318/05, EU:C:2007:495, bod 68).

51

V tomto kontextu není vylouženo, že tatož instituce může vykonávat více činností, které jsou zároveň hospodářské a nehospodářské, za podmínky, že vede oddělené účetnictví ve vztahu k jednotlivým přijímaným financováním tak, aby bylo vylouženo jakékoli riziko „křížové“ dotace jejich hospodářských činností z veřejných prostředků, které přijímá na její nehospodářské činnosti.

52

V projednávaném případě je nesporné, že kongregace vykonává ve škole „La Inmaculada“ tři druhy činností, a sice iřt náboženské činnosti, vzdělávání dotované španělským státem a svobodné vzdělávání bez finanční podpory tohoto íenského státu. Tento subjekt mimoto poskytuje doplňkové služby stravování a dopravy pro své žáky.

53

Vzhledem k tomu, že se osvobození od daní dotčené v původním řízení týká úpravy a rozšíření posluchárny školy „La Inmaculada“ a že kongregace na jednání před Soudním dvorem zdraznila, že tato posluchárna je určena pouze ke vzdělávacím činnostem, které nabízí, toto osvobození nesouvisí ani s iřt náboženskými činnostmi uvedeného subjektu ani s doplňkovými službami zmíněnými v předcházejícím bodě.

54

V tomto kontextu je pro účely použitelnosti zákazu stanoveného v čl. 107 odst. 1 SFEU na uvedené osvobození na předkládajícím soudu, aby ve světle údajů uvedených v bodech 41 až 51 tohoto rozsudku určil, zda a případně které z pedagogických činností vykonávaných kongregací mají či nemají hospodářskou povahu.

55

V této souvislosti se ve světle shodujících se upřesnění, která na jednání před Soudním dvorem předložily kongregace, obec a španělská vláda, jeví, že vzdělávací činnosti dotované španělským

státem zapadají do rámce systému základního a středního veřejného vzdělávání tohoto španělského státu, jelikož vzdělávání ve škole „La Inmaculada“ je pořádáno na základě a v souladu s podmínkami stanovenými ve smlouvě uzavřené mezi kongregací a autonomním společenstvím Madrid a v plném rozsahu financováno z veřejného rozpočtu.

56

Pokud by se tyto informace měly ukázat jako správné, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, pak by vzdělávací činnosti kongregace dotované španělským státem nemohly být kvalifikovány jako „hospodářské“ v souladu s judikaturou Soudního dvora zmíněnou v bodech 41 až 50 tohoto rozsudku.

57

Naproti tomu ve světle informací, které na jednání před Soudním dvorem poskytla kongregace, obec a španělská vláda, vzdělávací činnosti kongregace, které nejsou dotovány španělským státem, spadající do předškolního a mimoškolního vzdělávání a vzdělávání po ukončení povinné školní docházky, patří splňují všechna kritéria uvedená v bodech 44 až 49 tohoto rozsudku, aby mohly být kvalifikovány jako „hospodářské činnosti“, což však přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

58

Tyto činnosti totiž nejsou financovány španělským státem. Jedná se naopak o činnosti organizované samotnou kongregací a financované z podstatné části ze soukromých finančních příspěvků na školné, zejména studenty a jejich rodiči.

59

Pokud by měl předkládající soud po tomto ověření uinit závěr, že vzdělávací činnosti kongregace, jež nejsou dotované španělským státem, představují „hospodářskou činnost“, přísluší mu ještě ověřit, zda je posluchárna školy „La Inmaculada“ určena k využívání, které spadá výlučně do jedné či druhé z těchto vzdělávacích činností, nebo ke smíšenému využívání.

60

Kdyby totiž její využívání bylo vyhrazeno pouze vzdělávacím činnostem dotovaným španělským státem a splňovalo všechna kritéria uvedená v bodě 50 tohoto rozsudku, osvobození od daně dotčené v povodním řízení by nemohlo spadat pod zákaz uvedený v čl. 107 odst. 1 SFEU.

61

Kdyby naproti tomu využívání této posluchárny bylo určeno výlučně ke vzdělávacím činnostem poskytovaným kongregací bez dotace španělského státu a splňovalo všechna kritéria uvedená v bodech 44 až 49 tohoto rozsudku, pak by osvobození dotčené v povodním řízení mohlo spadat pod tento zákaz.

62

V případě smíšeného využívání této posluchárny může osvobození od daně dotčené v povodním řízení spadat pod uvedený zákaz v rozsahu, v němž je uvedená posluchárna určena k činnostem splňujícím kritéria uvedená v bodech 44 až 49 a 51 tohoto rozsudku.

63

Z výše uvedeného vyplývá, že osvobození od daní dotčené v povodním řízení může spadat pod zákaz stanovený v čl. 107 odst. 1 SFEU pouze tehdy, pokud alespoň část vzdělávacích činností poskytovaných kongregací v rámci školy „La Inmaculada“ musí být kvalifikována jako „hospodářská činnost“ ve smyslu judikatury uvedené v bodech 44 až 49 tohoto rozsudku, a posluchárna této školy je alespoň z části určena k takovým hospodářským činnostem.

64

Dále je tedy třeba s výhradou toho, že předkládající soud učiní na základě posouzení skutkových okolností závěr, že uvedená posluchárna je určena k činnostem vykonávaným kongregací, jež je třeba kvalifikovat jako „hospodářské“, zkoumat, zda v takové situaci, jako je situace dotčená v povodním řízení, jsou splněny ony čtyři podmínky uvedené v bodě 38 tohoto rozsudku.

K pojmu „selektivní hospodářské zvýhodnění“

65

Pokud jde o otázku, zda osvobození od daní dotčené v povodním řízení musí být považováno za poskytnutí zvýhodnění příslušnému příjemci, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora jsou za státní podpory považovány zásahy, které mohou v jakékoli formě přímo nebo nepřímo zvýhodňovat podniky nebo musí být považovány za hospodářské zvýhodnění, které by podnik-příjemce za obvyklých tržních podmínek nezískal (rozsudek ze dne 9. října 2014, Ministerio de Defensa a Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, bod 21).

66

Za podpory jsou tak zejména považovány různé formy opatření, které snižují náklady, jež obvykle zatěžují rozpočet podniku, a ať nejsou dotacemi v užším slova smyslu, mají tutéž povahu a stejné účinky (rozsudek ze dne 19. března 2013, Bouygues a Bouygues Télécom v. Komise a další a Komise v. Francie a další, C-399/10 P a C-401/10 P, EU:C:2013:175, bod 101).

67

V projednávaném případě z předkládacího rozhodnutí zaprvé vyplývá, že v souladu s čl. 100 odst. 1 a čl. 101 odst. 1 přepracovaného znění zákona o místních rozpočtech platí, že každý podnik, který nechá vykonat takové stavební práce, jako jsou práce dotčené v povodním řízení, podléhá ICIO a že kongregace uhradila daň dlužnou z tohoto důvodu. Zadruhé z něho vyplývá, že účinkem osvobození od daní dotčené v povodním řízení by bylo, že daň, kterou kongregace již uhradila, by se jí vrátila.

68

Za těchto okolností je třeba konstatovat, že ICIO je daň, kterou mají za běžných okolností hradit všichni daňoví poplatníci, kteří provádějí stavební práce nebo renovace, na které se tato daň vztahuje a že účinkem osvobození dotčeného v povodním řízení by bylo snížení nákladů zatěžujících rozpočet kongregace. Takové osvobození od daní by tudíž podle všeho poskytovalo kongregaci hospodářské zvýhodnění.

69

Mimoto z výnosu ze dne 5. března 2001 vyplývá, že na Svatý stolec, biskupskou konferenci,

diecéze, farnosti a další územní obvody, kongregace a náboženské řády a instituty zasvěceného života, jejich provincie a domy se vztahuje plné a trvalé osvobození od ICIO.

70

Uvedený výnos tedy patrně nepředstavuje obecné opatření použitelné bez rozdílu na všechny hospodářské subjekty, nýbrž opatření, jež je a priori selektivní.

71

Podle ustálené judikatury Soudního dvora však platí, že pojem „státní podpora“ nezahrnuje státní opatření zavádějící rozlišení mezi podniky, a tedy a priori selektivní, pokud toto rozlišení vyplývá z povahy nebo systematiky soustavy, do níž tato opatření patří, což přísluší prokázat dotyčnému členskému státu (rozsudek ze dne 9. října 2014, Ministerio de Defensa a Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, bod 42).

72

V projednávaném případě však z žádného poznatku ve spisu předloženém Soudnímu dvoru nevyplývá, že osvobození od daní stanovené výnosem ze dne 5. června 2001 přímo vyplývá ze základních nebo řídicích principů daňové soustavy Španělského království a je nezbytné pro fungování a efektivnost této soustavy.

73

S ohledem na výše uvedené je třeba učinit závěr, že v projednávané věci může být podmínka týkající se existence selektivního hospodářského zvýhodnění splněna.

K pojmu „podpora poskytnutá státem nebo ze státních prostředků“

74

Aby mohla být určitá zvýhodnění kvalifikována jako podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, musí být poskytnuta přímo nebo nepřímo ze státních prostředků a přijatelná státu (rozsudek ze dne 19. prosince 2013, Association Vent De Colère! a další, C-262/12, EU:C:2013:851, bod 16).

75

Co se zprvé týče podmínky přijatelnosti opatření, stačí konstatovat, že osvobození od daní dotčené v povodním řízení přímo vyplývá z výnosu ze dne 5. června 2001, přijatého ministerstvem financí španělského státu a jeho povod tkví ve smlouvě ze dne 3. ledna 1979, uzavřené a provedené uvedeným členským státem.

76

Co se zadruhé týče podmínky, aby zvýhodnění bylo poskytnuto přímo nebo nepřímo ze státních prostředků, je nesporné, že osvobození dotčené v povodním řízení, které vede k odstranění nákladů, které by za běžných okolností zatěžovaly rozpočet kongregace, má za logický následek příslušné snížení příjmů obce.

77

Za těchto podmínek je podmínka státního zásahu z jeho prostředků patrně splněna.

K pojmu podpor, které „ovlivňují obchod mezi členskými státy“ a „narušují nebo mohou

narušovat hospodářskou soutěž“

78

Co se týče podmínek týkajících se vlivu hospodářského zvýhodnění na obchod mezi členskými státy a narušení hospodářské soutěže, které toto zvýhodnění může způsobit, je třeba připomenout, že za účelem kvalifikace vnitrostátního opatření jako státní podpory není třeba prokazovat skutečný vliv dotčené podpory na obchod mezi členskými státy a skutečné narušení hospodářské soutěže, ale pouze zkoumat, zda tato podpora může tento obchod ovlivnit a narušit hospodářskou soutěž (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Vervloet a další, C-76/15, EU:C:2016:975, bod 102).

79

Zvláště v případě, kdy podpora poskytnutá členskými státy posiluje postavení určitých podniků oproti jiným konkurenčním podnikům v rámci obchodu mezi členskými státy, je třeba mít za to, že tento obchod je podporou ovlivněn. V tomto ohledu není nezbytné, aby se podniky-příjemci samy o sobě podílely na obchodu mezi členskými státy. Pokud totiž členský stát poskytne podporu určitým podnikům, může být díky tomu zachována nebo zvýšena domácí produkce s tím důsledkem, že se sníží vyhlídky podniků usazených v jiných členských státech na proniknutí na trh tohoto členského státu (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Vervloet a další, C-76/15, EU:C:2016:975, bod 104).

80

Ohledně podmínky narušení hospodářské soutěže je třeba zdůraznit, že podpory, které směřují k osvobození podniku od nákladů, které by obvykle musel vynaložit v rámci běžného hospodaření nebo běžných činností, v zásadě narušují podmínky hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 26. října 2016, Orange v. Komise, C-211/15 P, EU:C:2016:798, bod 66).

81

Ve věci v původním řízení je možné, že účinkem osvobození od ICIO, ze kterého mohla mít kongregace prospěch, je skutečnost, že poskytování jejích služeb vzdělávání je více přitažlivé oproti poskytování služeb institucí, které rovněž působí na tomtéž trhu.

82

V souladu s článkem 2 nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článku [107 a 108 SFEU] na podporu de minimis (Úř. věst. 2006, L 379, s. 5), ve světle jeho bodu 8 odvodnění se má nicméně za to, že podpora, která za období tří let nepřesáhne strop ve výši 200000 eur, neovlivní obchod mezi členskými státy nebo nenaruší hospodářskou soutěž, takže taková opatření jsou vyloučena z pojmu „státní podpory“ (rozsudek ze dne 8. května 2013, Libert a další, C-197/11 a C-203/11, EU:C:2013:288, bod 81).

83

V této souvislosti přísluší předkládajícímu soudu ověřit, zda je v projednávaném případě tohoto stropu dosaženo s přihlédnutím ke skutečnosti, že pro účely požadovaného výpočtu lze zohlednit pouze zvýhodnění, z nichž měla kongregace prospěch z důvodu jejích případných hospodářských činností, přičemž ne hospodářské činnosti musí být z tohoto výpočtu vyloučeny v souladu s poznatky uvedenými v bodech 41 až 63 tohoto rozsudku.

84

Předkládajícímu soudu tedy přísluší, aby ve světle předchozích výkladových prvků a na základě všech relevantních okolností věci, která mu byla předložena, provedl skutkové posouzení toho, zda obchod mezi členskými státy může být ovlivněn osvobozením od daně dotčeným v povodním řízení a zda se na řízení v. 1998/2006 na tuto věc použije.

85

Pokud má v tomto ohledu tento soud pochybnosti nebo těžkosti při vyřízení částky podpory, ze které mohla mít kongregace prospěch z důvodu jejích případných hospodářských činností, má vedle možnosti požádat o spolupráci jiné orgány dotčeného členského státu i možnost obrátit se na Komisi, aby mu poskytla pomoc na základě zásady loajální spolupráce, jak vyplývá zejména z bodů 77 až 96 oznámení Komise o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy (Úř. věst. 2009, C 85, s. 1) (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. února 2014, Mediaset, C-69/13, EU:C:2014:71, bod 30).

K pojmům „existující podpory“ a „nové podpory“ ve smyslu odstavců 1 a 3 článku 108 SFEU

86

Vzhledem k tomu, že španělská vláda v rámci svého vyjádření před Soudním dvorem tvrdila, že s ohledem na okolnost, že smlouva ze dne 3. ledna 1979 byla uzavřena před přistoupením Španělského království k Evropské unii a že osvobození dotčené v povodním řízení má základ v této smlouvě, toto osvobození v každém případě představuje existující podporu, je třeba připomenout, že v rámci systému kontroly státních podpor zavedeného články 107 a 108 SFEU se postup liší v závislosti na tom, zda jsou podpory existující nebo nové. Zatímco existující podpory mohou být v souladu s čl. 108 odst. 1 SFEU právoplatně provedeny, pokud Komise nekonstatovala jejich neslučitelnost, čl. 108 odst. 3 SFEU stanoví, že Komise musí být včas informována o záměrech spočívajících v zavedení nových podpor nebo ve změně podpor existujících a zamýšlená opatření nemohou být provedena předtím, než je řízení ukončeno vydáním konečného rozhodnutí (rozsudek ze dne 26. října 2016, DEI a Komise v. Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, bod 45).

87

„Existující podporou“ se rozumí, aniž jsou dotčena ustanovení aktu o přistoupení dotčeného členského státu, všechny podpory existující v tomto členském státě před vstupem Smlouvy v platnost, to znamená režimy podpor a individuální podpory, které byly zavedeny před vstupem Smlouvy v platnost a zůstávají použitelné i po něm (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. července 2013, P, C-6/12, EU:C:2013:525, bod 42).

88

Ačkoli v projednávaném případě čl. IV odst. 1 písm. B) smlouvy ze dne 3. ledna 1979, který stanoví obecné osvobození od reálné daně ve prospěch španělské katolické církve, nabytí účinnosti před přistoupením Španělského království k Unii, nic to nemění na tom, že ICIO bylo do španělského právního řádu zavedeno až po tomto přistoupení a že osvobození od daně dotčené v povodním řízení vyplynulo z výnosu ze dne 5. června 2001.

89

Za těchto podmínek, kdyby měl předkládající soud konstatovat existenci státní podpory ve

prospěch kongregace, mohlo by se jednat jen o novou podporu ve smyslu čl. 108 odst. 3 SFEU.

90

S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět, že takové osvobození od daní, jako je osvobození dotčené v prvodním řízení, které se vztahuje na kongregaci katolické církve, pro účely stavebních prací prováděných na nemovitosti určené k výkonu činností, které nemají čistě náboženský účel, může spadat pod zákaz stanovený v čl. 107 odst. 1 SFEU, pokud a v rozsahu, v němž jsou tyto činnosti hospodářské, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K nákladům řízení

91

Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky prvodního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Takové osvobození od daní, jako je osvobození dotčené v prvodním řízení, které se vztahuje na kongregaci katolické církve, pro účely stavebních prací prováděných na nemovitosti určené k výkonu činností, které nemají čistě náboženský účel, může spadat pod zákaz stanovený v čl. 107 odst. 1 SFEU, pokud a v rozsahu, v němž jsou tyto činnosti hospodářské, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

Podpisy.

(*1) – Jednací jazyk: španělština.